

ELEKTRON SAVDO MAYDONI VA INTELEKTUAL TIZIMLAR

Oybek Ashuraliyev Ulug'bek o'g'li

TATU Farg'ona filiali Kompyuter Injineriingi fakulteti

2 - bosqich magistranti. Tel: +998882011995

Anotatsiya. Elektron savdo yillar davomida tobora ommalashib bormoqda, chunki bu treyderlarga jahon bozorlariga kirish va Real vaqt rejimida savdo qilish imkonini beradi. So'nggi yillarda savdogarlarga ongli qarorlar qabul qilishda yordam beradigan intellektual tizimlar ishlab chiqildi. Ushbu maqolada elektron savdo va intellektual tizimlarning kesishishi muhokama qilinadi. Metodlar bo'limi intellektual tizimlarni ishlab chiqish va joriy qilishni o'z ichiga oladi, natijalar bo'limi esa ushbu tizimlarning elektron savdoga ta'sirini tahlil qiladi. Muhokama bo'limi intellektual tizimlarning afzalliklari va cheklovlarini ta'kidlaydi va xulosalar ushbu tizimlardan elektron savdoda foydalanishni yaxshilash yo'llarini taklif qiladi.

Kalit so'zlar: elektron savdo, intellektual tizimlar, global bozorlar, xabardor qarorlar, ishlab chiqish, amalga oshirish, imtiyozlar, cheklovlar, takomillashtirish

Аннотация. Электронная торговля с годами становится все более популярной, поскольку позволяет трейдерам выходить на мировые рынки и торговать в режиме реального времени. В последние годы были разработаны интеллектуальные системы, которые помогают трейдерам принимать осознанные решения. В этой статье обсуждается пересечение электронной коммерции и интеллектуальных систем. Раздел методов включает разработку и внедрение интеллектуальных систем, а раздел результатов анализирует влияние этих систем на электронную торговлю. В разделе Обсуждения подчеркиваются преимущества и ограничения интеллектуальных систем, а в выводах предлагаются способы улучшения использования этих систем в электронной торговле.

Ключевые слова: электронная коммерция, интеллектуальные системы, глобальные рынки, обоснованные решения, разработка, внедрение, преимущества, ограничения, улучшения

Anotation. E-commerce has become increasingly popular over the years, as it allows traders to access world markets and trade in Real time. In recent years, intellectual systems have been developed to help traders make informed decisions. This article discusses the intersection of electronic trading and intellectual systems. The methods division involves the development and implementation of intellectual systems, while the results division analyzes the impact of these systems on e-commerce. The discussion section highlights the advantages and limitations of

intellectual systems, and the conclusions suggest ways to improve the use of these systems in electronic commerce.

Keywords: electronic trading, intellectual Systems, global Markets, informed decisions, development, implementation, benefits, limitations, improvement

Elektron savdo treyderlarning jahon bozorlarida ishlash usulini o'zgartirdi. Texnologiyaning yuksalishi bilan elektron savdo yanada qulayroq bo'lib, treyderlarga dunyoning istalgan nuqtasidan Real vaqt rejimida savdo qilish imkonini berdi. Savdo landshaftidagi bu o'zgarish, shuningdek, savdogarlarga ongli qarorlar qabul qilishda yordam beradigan intellektual tizimlarning rivojlanishiga olib keldi. Ushbu tizimlar bozor ma'lumotlarini tahlil qilish va savdo bo'yicha tavsiyalar berish uchun sun'iy intellekt (AI) va mashinani o'rganish algoritmlaridan foydalanadi. Ushbu maqolaning maqsadi elektron savdo va intellektual tizimlarning kesishishini o'rganish va ushbu tizimlarning savdo landshaftiga ta'sirini baholashdir.

Usullari: Intellektual tizimlarning rivojlanishi bozor ma'lumotlarini tahlil qilish va savdo tavsiyalarini berish uchun murakkab algoritmlar va mashinalarni o'rganish usullaridan foydalanishni o'z ichiga oladi. Ushbu tizimlar kelajakdagi savdo qarorlarini xabardor qilishi mumkin bo'lgan naqsh va tendentsiyalarni aniqlash uchun tarixiy ma'lumotlardan foydalanadi. Ushbu tizimlarni joriy etish apparat va dasturiy ta'minot infratuzilmasiga katta mablag' sarflashni, shuningdek ma'lumotlarni tahlil qilish va mashinani o'rganish bo'yicha tajribaga ega malakali kadrlarni jalb qilishni talab qiladi.

Intellektual tizimlarning elektron savdoga ta'sirini baholash uchun ushbu tizimlardan foydalanadigan treyderlar namunasidan ma'lumotlar to'plandi. Ma'lumotlarga olti oy davomida savdo hajmi, foyda va zararlar kiritilgan. Ma'lumotlar intellektual tizimlardan foydalangan treyderlar va foydalanmaganlar o'rtasidagi sezilarli farqlarni aniqlash uchun statistik usullar yordamida tahlil qilindi.

Natijalar:

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, intellektual tizimlardan foydalangan treyderlar ushbu tizimlardan foydalanmaganlarga nisbatan ko'proq savdo hajmi va yuqori daromadga ega. Intellektual tizimlardan foydalanish treyderlar tomonidan ko'rilgan yo'qotishlar sonini ham kamaytirdi. Ushbu topilmalar intellektual tizimlar elektron savdoga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkinligini ko'rsatadi.

Kuzatishlar shuni ko'rsatadiki elektron tijorat sodda qilib aytganda ijtimoiy tarmoqlar hamda boshqa internet sahifalari kabi elektron vositalar ko'magida ehtiyojlarimizni qondiradigan xizmatlar va tovarlarni sotib olish yoki aksincha sotish kabi online tijorat amaliyotidir. Mamlakatimizda bozor munosabatlari hukmronlik qilgan siz kabi tadbirkorlarning faoliyati rivojlanishi davlat rivojlanishi hamdir desak mubolag'a bo'lmaydi. Demak jahon standartlarida ishlashimiz biznesimizni takomillashtirib tovarlarimizni jahon bozorlariga milliy brend tarzida olib kirishimizda

raqamli texnologiyalarning o'zni beqiyos. Ammo har qanday raqamli biznesni boshlashdan oldin, u qaysi modelga kirishini bilishingiz kerak. Siz tushunganingizdek, elektron tijoratni amalga oshirishdan oldin uni qayerda shakllantirishingizni bilishingiz kerak. Avvalam bor ichki bozorda o'zingizni sinab ko'rib, keyinchalik faoliyatingizni kengaytirishingiz mumkin. Har qanday holatda ham ular bir xil boshqaruv modeliga ega bo'ladi va bunga faqat o'zingiz tanlagan biznes modelining o'ziga xos xususiyatlari ta'sir qiladi.

Elektron tijorat quyidagilardan iborat¹:

- Elektron malumot almashish (Electronic Data Interchange,EDI);
- Elektron kapital harakati (Elektronic Funds Transfer, EFT);
- Elektron savdo (inglizcha e-trade);
- Elektron pullar (e-cash);
- Elektron marketing e-marketing);
- Elektron bank (e-banking);
- Elektron sug'urta xizmatlari (e-insurance).

Elektron tijorat amaliyotida shuni ko'rish mumkinki, aksariyat holatlarda elektron tijoratning yuqori samaradorligi muomaladagi xarajatlarni minimallashtirish orqali ta'minlanadi. Ushbu sohada elektron tijorat samaradorligini baholashga uslubiy yondashuv quyidagicha bo'lishi mumkin:

- elektron tijoratning samaradorligini baholash uchun o'rganilayotgan obyekt sohasini aniqlash;
- ushbu sohadagi tadbirkorlik subyektining maqsadli funktsiyasini aniqlash;
- maqsadga erishish uchun ishlanish ko'rsatkichlarini aqlash;
- ishlash mezonlarini shakllantirish;
- samaradorlik ko'rsatkichlarini aniqlash uchun zarur statistik va Boshqa ma'lumotlarni olishni tashkil etish;
- ko'rsatkichlar va ishlash mezonlarini hisoblash;
- natijalarni tahlil qilish va qarorlar qabul qilish.

Elektron tijorat dasturlari tobora keng qamrovli yo'nalishlarni taqdim qilib bormoqda, qo'llanilishning ham yangi yo'nalishlari paydo bo'la boshladi. Buguni kunda bir necha to'liq shakllangan elektron tijorat tizimlarini sanab o'tishimiz mumkin.

Elektron savdoda intellektual tizimlarning afzalliklari aniq. Ushbu tizimlar treyderlarga ko'proq xabardor qarorlar qabul qilishga, yo'qotish xavfini kamaytirishga va savdo foydasini oshirishga yordam beradi. Biroq, ushbu tizimlardan foydalanishda cheklovlar ham mavjud. Masalan, intellektual tizimlar faqat ular asosidagi ma'lumotlar kabi yaxshi. Agar ma'lumotlar to'liq yoki noto'g'ri bo'lsa, tizim tomonidan taqdim

¹ (G'.M. Porsaev, B.SH. Safarov, D.Q. Usmanova "Raqamli iqtisodiyot asoslari" (darslik)

etilgan tavsiyalar ishonchli bo'lmashligi mumkin. Bundan tashqari, intellektual tizimlar barcha treyderlar uchun mos kelmasligi mumkin, chunki ular samarali amalga oshirish va ulardan foydalanish uchun ma'lum darajadagi texnik tajribani talab qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR:

Elektron savdoda intellektual tizimlardan foydalanish treyderlarning jahon bozorlarida ishlash usullarini inqilob qilish imkoniyatiga ega. Ushbu tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ushbu tizimlardan foydalanish yuqori foyda va yo'qotish xavfini kamaytirishi mumkin. Ammo shuni ta'kidlash kerakki, ushbu tizimlarni joriy etish apparat va dasturiy ta'minot infratuzilmasiga katta sarmoya kiritishni, shuningdek, malakali kadrlarni jalb qilishni talab qiladi.

Intellektual tizimlarning afzalliklarini maksimal darajada oshirish uchun treyderlarga ma'lumotlarni tahlil qilish va mashinani o'rganish bo'yicha mutaxassislarning ko'rsatmalariga murojaat qilish tavsiya etiladi. Bundan tashqari, treyderlar intellektual tizim tomonidan ishlatiladigan ma'lumotlarning aniq va dolzarb bo'lishini ta'minlashi kerak. Va nihoyat, shuni ta'kidlash kerakki, intellektual tizimlar inson tajribasini almashtirmasligi kerak, aksincha uni to'ldirishi kerak. Savdogarlar faqat tizim tomonidan taqdim etilgan tavsiyalarga tayanmasdan, qaror qabul qilish jarayoniga yordam beradigan vosita sifatida intellektual tizimlardan foydalanishlari kerak.

Adabiyotlar.

1. Porsaev G'.M., Safarov B.Sh., Usmanova D.Q.. Raqamli iqtisodiyot asoslari 2020-yil.
2. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). Digital economy report 2019.
3. Digital 2019: global digital overview. Value creation and capture: implications for developing countries. UNCTAD, 2020.
4. World Trade Statistical Review 2019 - World Trade Organization.
5. Kurpayanidi, K., Ilyosov, A. (2020) Problems of the use of digital technologies in industry in the context of increasing the export potential of the country// ISJI Theoretical & Applied Science. p. 113-117